

Bèo cái và vị thuốc phù bình

Bèo cái còn gọi là Bèo ván, Bèo tai tượng... Tên khoa học *Pistia stratiotes* L, thuộc họ Ráy (ARACEAE). Trong Đông y, Bèo cái là một vị thuốc rất thông dụng, nó được xếp vào loại thuốc "tân lương giải biểu", cùng nhóm với các vị thuốc như Bạc hà, lá Dâu tằm, Hoa cúc, Sắn dây, Mạn kinh tử ... - những vị thuốc có vị cay, tính mát; dùng để chữa sốt, kèm theo ghê gió lạnh, họng khô, miệng khát, do cảm phải ngoại tà phong nhiệt. Ngoài ra còn dùng để chữa các chứng mắt đỏ chảy nhiều nước mắt, họng sưng đau, ban sởi không mọc được ra ngoài và các chứng ho do phong nhiệt.

Theo Đông y, Bèo cái vị cay, tính lạnh, vào các kinh phế và bàng quang, có tác dụng phát hãn giải biểu (làm ra mồ hôi để giải cảm), thấu chẩn chỉ dương (làm cho ban chẩn mọc ra ngoài và chống ngứa), lợi thủy tiêu thũng.

Kiêng kỵ: những người cơ thể suy yếu, mồ hôi tự tiết ra (tự hãn) cần cẩn thận khi sử dụng.

Để dùng làm thuốc, có thể thu hái quanh năm, nhưng tốt nhất vào mùa hạ, lúc cây có hoa. Có thể dùng tươi hoặc phơi khô dùng dần.

Một số ứng dụng cụ thể:

- **Chữa phát sốt, uống nước mãi không hết khát, tâm thần phiền táo:** Bèo cái lấy về rửa sạch, phơi khô, nghiền thành bột mịn, hòa với sữa trâu làm thành viên bằng hạt ngô đồng. Ngày uống 3 - 4 lần, mỗi lần 30 viên, chiêu thuốc bằng nước cơm hoặc cháo loãng.

- **Chữa cảm phải khí nóng đầu mặt sưng ngứa, đau mắt, khắp mình nổi mẩn ngứa hoặc sưng phù:** Bèo cái rửa sạch, Bạc hà, Kinh giới - mỗi thứ một nắm (khoảng 30g), sắc nước uống và xông rửa.

- **Đơn thuốc chữa hen suyễn.** Bèo cái 100g cắt bỏ rễ, bỏ lá vàng, rửa nhiều lần bằng nước lã cho thật sạch, cuối cùng có thể rửa thêm một lần bằng nước muối loãng. Vắt cho ráo nước, giã nhỏ trong cối, vắt lấy nước, thêm nước lọc và xirô Chanh cho vừa đủ ngọt và đủ 100ml. Ngày có thể uống 2 lần, mỗi lần một liều như trên. Thường sau khi uống 10 ngày cơn hen suyễn đã bớt, uống liên tục trong vòng 2 tháng có khi tới 3 tháng. Khi mới uống có thể thấy ngứa cổ trong vòng 10 phút, nhưng sau quen dần và hết ngứa.

- **Chữa mũi chảy máu.** Bèo cái phơi khô, nghiền thành bột mịn, thổi vào lỗ mũi bị chảy máu.

- **Chữa viêm xoang mũi mạn tính:** Bèo cái khô 10g, Bạch chỉ 5g, Hoàng cầm 5g, Kim ngân hoa 8g, Cam thảo 4g, sắc nước uống thay trà trong ngày.

- **Chữa trĩ ngoại (lòi dom):** Bèo cái nấu nước xông, rửa; đồng thời giã lá Bèo cái đắp vào chỗ đau.

- **Chữa phù thũng mới phát:** Bèo cái một nắm (30g), sắc nước uống.

- **Chữa phù do viêm thận cấp tính, tiểu tiện khó khăn, phát sốt:** Dùng "Phù bình đậu qua bì thang", thành phần gồm: Bèo cái khô 10g, Mộc tặc thảo 12g, Liên kiều 12g, Xích tiểu đậu (Đậu đỏ nhỏ hạt) 20g, Đông qua bì (vỏ Bí đao) 16g, Tây qua bì (vỏ Dưa hấu) 12g, Ma hoàng 4g, Cam thảo 4g, sắc nước uống.

- **Chữa viêm thận cấp tính:** Bèo cái 60g, Đỗ đen 30g, sắc nước uống trong ngày.

- **Chữa eczêma.** Số lượng Bèo cái tùy theo nơi chữa to hay nhỏ, đem về rửa sạch bằng nước thường 3 - 4 lần, thêm ít muối giã nát, đắp cả nước lẫn cái lên chỗ bị eczêma. Thường chỉ đắp một hai lần chỗ mẩn không chảy nước nữa và điều trị trong vòng 7-10 hôm là khỏi hẳn. Đồng thời với việc đắp ngoài có thể uống những thang thuốc giải độc có hoa Kim ngân, Bồ công anh v.v....

- **Chữa đơn độc mới phát:** Dùng Bèo cái nấu nước xông, rửa, đồng thời giã lá Bèo cái đắp vào chỗ đau. "Đơn độc" còn gọi là "lưu hỏa": một bệnh viêm cấp tính do nhiễm trùng, thường phát ở mặt và cẳng chân; bệnh ở dưới chân hay tái phát. Chỗ bị bệnh da sưng đỏ tấy, nóng rát, đau nhức, người phát sốt phát rét.

- **Đơn thuốc chữa mẩn ngứa:** Bèo cái 50g rửa sạch, sao vàng, sắc với nước uống hàng ngày. Dùng trong 2-3 ngày.

- **Chữa lang ben:** Bèo cái 200g đun nước tắm đồng thời dùng lá Bèo cái xát vào chỗ da bị lang.

- **Chữa mụn rộp loang vòng:** Rửa sạch vết loét bằng nước sắc bèo cái, sau đó rắc lên đấy Bèo cái đã đốt thành tro.